

**MODERNİZMİN BAĞRINDA
GELENEKSEL BİR DÜŞÜNÜR:
RENE GUENON**

MUTTALİP GÜNGEN

Modernizmin Bağrında Geleneksel Bir Düşünür: Rene Guenon

Hazırlayan: Muttalip Güngen

Tashih ve Eklmeler: Strateji Düşünce ve Analiz Merkezi

SDAM, Strateji Düşünce ve Analiz Merkezi

İstanbul 2019, Ekim

Kategori: Düşünce Analiz

sdam.org.tr

Bu yayının hakları SDAM Strateji Düşünce ve Analiz Merkezi'ne aittir. Bu yayın SDAM'ın izni olmaksızın yayınlanamaz ve çoğaltılamaz. Ancak kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

İçindekiler

ÖZET	4
1. HAYATI.....	5
1.1.Gelenek ve Geleneksel Ekol	6
2.ÇAĞDAŞ İSLAM DÜŞÜNCESİNE KATKILARI.....	7
2.2.Modern Batı ve Oluşturduğu Kriz	8
2.3.Doğu ve Doğu'dan Yükselen Kurtuluş Nuru	11
3.ESERLERİ	14
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	15
KAYNAKÇA	17

ÖZET

Bu çalışmamızda 20. yüzyılın en mühim düşünürlerinden olan ve tradisyonel/geleneksel ekolün kurucusu olan Rene Guénon'un çağdaş İslam düşüncesine olan katkıları üzerinde durulacaktır. Guénon, 14.yüzyıl ile başlayıp Rönesans ve Reform hareketleri ile Batı kültürüne dönüşen modernizmin daha sonraki asırlarda maddi ve endüstriyel alandaki gelişimini sert bir dille eleştirerek; günbegün yayılan ve dünyayı büyük bir buhrana/krize sürükleyen modernizmin Batı toplumunu kendi tradisyonundan (din-gelenek) uzaklaştırarak profanlaştırdığını vurgulamış ve bu buhrandan çıkış yolu olarak da doğu metafiziğini göstermiştir. Vahiy merkezli ve 'tevhid' esaslı özden hareket ederek, batın ve zahir yönlerini koruyan İslam, Hint ve Çin doktrinlerini derinlemesine inceleyen Guénon bilhassa geleneğin batın yönünü temsil eden tasavvufun yaşayan müritler vasıtasıyla hala canlı bir doktrin olduğunu ifade ederek meseleleri bir mutasavvıf olarak ele almıştır. Guénon, Şazeli Şeyhi Abdurrahman Aliş el-Kebire intisap etmiş ve modern dünyadan ancak geleneğe(dine) sığınarak korunacağını ve bunun nasıl yapılacağını bir tradisyonalist doktrin olarak ortaya koymuştur. Ayrıca Batı'da ortaya çıkan bu bunalım, sonrasında birçok batılının İslam'a doğru yönelmelerini doğurmuştur. Ülkemizde de son yıllarda akademisyenler çevresinde ciddi bir okur ve takipçi kitlesine ulaşmıştır. 'Hakiki metafizik prensipleri' ortaya koyma gayretine giren bu ekol, Guénon sonrasında Frithjof Schoun, Martin Lings, Titus Burchardt tarafından temsil edilmiştir. Ekolün yaşayan en büyük temsilcisi de Seyyid Hüseyin Nasr'dır.

1. HAYATI

Réne-Jean-Marié-Joseph Guénon kısaca Réne Guénon 15 Kasım 1886 yılında Fransız ve Katolik bir ailenin çocuğu olarak Fransa'nın Blois şehrinde dünyaya geldi.¹ Öğrenim hayatına öğretmen teyzesiyle başlayan Guénon, ardından 1902 yılında retorik öğrencisi olarak koleje başladı. 1903 yılında felsefe öğrencisi olur ve felsefe eğitimini pekiyi derecesinde bitirir.² Kolejin matematik derslerinde de büyük başarı elde eden Guénon ardından Paris'e matematik okumak için gider. Lakin sağlık sorunları matematik eğitimini tamamlamasına müsaade etmez.

Gördüğü bu eğitimlerle arayışlarını dindiremeyeceğini anlayan Guénon ufku genişletmek amacıyla yaşadığı devirde rağbet gören “néo spiritualiste” (yeni maneviyatçı)³ öğretilere yönelir. Bir dostunun aracılığıyla *occultiste* oluşumlarla temasa geçer. Bu oluşumlarla oluşturduğu yeni çevreler vasıtasıyla mason localarına girer ve bu localarda ciddi bir ilerleme kaydeder.⁴ Okültist çevrede tanıştığı Müslüman ve Taoist arkadaşlarıyla *La Gnose* (İrfan) isimli dergiyi çıkarırlar.⁵ Guénon ilk yazılarını bu dergide yayımlamaya başlar.

Çıkarılan bu dergide İslam tasavvufuna dair makaleler yazan İsveçli ressam John Gustav Aguéli (Abdülhadi) ile tanışmasıyla Guénon'un hayatında büyük bir değişim başlar. Uzun yıllardır maneviyatta aradığını bulan Guénon, 1912 yılında Abdülhadi aracılığıyla Müslüman olup Mısırlı Şâzeli Şeyhi Abdurrahman İliş el-Kebir'e intisap etmiştir. Müslüman olduktan sonra Abdülvâhid Yahya adını alır.

Ekonomik nedenlerden dolayı Cezayir'de felsefe öğretmenliği yapan Guénon, ilk defa Müslümanlarla uzun süreli zaman geçirme fırsatı bulmuştur. Bu süre zarfında Arapça çalışmalarıyla beraber İslam tasavvufunu araştırma imkânı bulmuştur.⁶ Fransa'ya döndüğünde kütüphanecilik yapmaya başlayan Guénon, bu görevi esnasında evinde Hindu, Müslüman ve Hristiyan ziyaretçileri ile uzun süren sohbetler yapmış ve

¹ Tahralı, M.(2018) *Çağ ve Hakikat Réne Guénon'dan Seçme Makaleler ve Yorumlar*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, s.39.

² Guénon, R.(2016) *İslam Maneviyatı ve Taoculuğa Toplu Bakış*.(M. Kanık, Çev.) İstanbul: İnsan Yayınları, s.12.

³ (Tahralı, 2018) , s.40.

⁴ (Tahralı, 2018), s.40.

⁵ (Tahralı, 2018), s.40.

⁶ (Tahralı, 2018), s.41.

bu gelenekleri yakından tanımıştır.⁷ Bu toplantılarda her dine mensup olanların kendi gelenek(tradisyon)lerinden uzaklaştığını fark etmiştir. *Ployglotté* (çok dil bilen) olan Guénon;⁸ Arapça, Sanskritçe, Latince, Yunanca, İbrânice, İngilizce, Almanca, İtalyanca, İspanyolca, Rusça ve Polonyaca bildiği için⁹ misafirleriyle kendi ana dilleri ile konuşuyordu.

Eşini ve teyzesini kaybettikten bir yıl sonra tasavvufi eserleri araştırmak için Mısır'a giden Guénon, dünyada hiçbir akrabası kalmadığını ifade ederek ömrünün sonuna kadar burada kalmıştır. İlim, yazı ve fikir dünyasına Mısır'da devam eden Guénon, Avrupalılardan uzak münzevi bir hayatı seçmiştir. Mısır'da yazdığı yazılarını daha sonra oluşturulan akımın yayını olacak olan *Etudes Traditionnelles* dergisinde yayımlamıştır.¹⁰ Guénon, Mısır'da tanıştığı Şeyh İbrahim'in büyük kızıyla 1934 yılında evlenmiş ve bu evlilikten dört çocuğu dünyaya gelmiştir.

Mısır'da şehrin dışına doğru bir evde münzevi bir hayat sürdüren Guénon'u o dönemlerde Kahire'de bulunan Martin Lings ziyaret etmiştir. Lings, ardından Guénon'un takipçilerinden olacak olan Frithjof Schuon ile Guénon'un tanışmalarına vesile olmuştur. Bu buluşmalar, sonrasında geleneksel doktrinin temelini oluşturmuştur. Sevenlerinin gönderdiği mektuplara cevap vermede hassas olan Guénon, mektuplaşmalarının yoğunluğundan dolayı yedi yıl boyunca eser yazmamıştır.¹¹ Bir mutasavvıf olarak Mısır'da yaşamına devam eden Guénon yaşadığı sağlık sorunları sonucunda 7 Ocak 1951 yılında "Allah" nidalarıyla hakkın rahmetine kavuşmuştur.¹²

1.1.Gelenek ve Geleneksel Ekol

Guénon'un fikir dünyasının ana kavramı "*gelenek*"tir. Batı dillerinde din olarak tercüme edilen "*religion*", Orta Çağ ile beraber dinin batını yönünden uzaklaştığı için sadece ahlak, ibadet ve itikadı kastetmeyle sınırlandırılmıştır. Buna mukabil Guénon,

⁷ (Tahralı, 2018), s.41.

⁸ Koltaş, N.(2013) *Gelenekselci Ekol ve İslam*. İstanbul: İnsan Yayınları. Syf.39

⁹ (Tahralı, 2018), s.42.

¹⁰ (Koltaş, 2013), s.37.

¹¹ (Tahralı, 2018), s.45.

¹² (Tahralı, 2018), s.47.

“*religion*” kelimesi yerine “*tradition*” kelimesini tercih etmiştir. Terim manası olarak sözle ve yaşayarak asırdan asra aktarılan doktrin ve amellerin tamamı manasına gelen¹³tradisyon, Guénon ve takipçileri tarafından ilahi vahye ve ilhama dayanan, tamamıyla beşer üstü olan ve nesilden nesile aktarılan din, tasavvuf ve her türlü ilim anlamında kullanılmıştır. Dinin zahir ve batın yönünü ifade eden bir kelime olarak kabul edilen tradisyon, kısacası Arapça *din* kavramının Guénon’un anlam dünyasında Fransızcaya çevrilmiş halidir.

Guénon’un fikirsel öncülüğünü yaptığı geleneksel ekol, tarih boyunca vahiyle aydınlatılan ve hakikati merkeze alarak medeniyetler inşa eden¹⁴ geleneksel toplumların modernitenin etkisiyle yaşadığı sapmadan yine *gelenek* öğretisiyle bu hakikat olan *ezeli hikmete* dönüşü esas alır. İslam, Hint ve Çin geleneklerinden yola çıkarak hakikatin birliğini ve biçimsel farklılığını savunan geleneksel ekol, kendi *geleneklerinden/dinlerinden* kopan toplumların tekrardan tradisyonlarına dönerek dünyanın sonunu getirecek olan modernite ve modernitenin araçlarından korunabileceğini savunur.

Guénon tarafından çağdaş düşünceye kazandırılan bu ekol, F. Schoun tarafından geliştirilmiş ve ardından birçok savunucu bulmuştur. Esasında Batıda kaybolan *gelenğin/dinin* tekrardan uyanışını, modernite ve araçları ile Batının ulaştığı canavarlık halinden ancak diriliğini ve kaynağını koruyan Doğu geleneklerini örnek olarak kurtulabileceğini savunan Guénon’un, Batıya büyük bir etkisiyle birlikte, geneli mühtedi olan Müslümanların dışında farklı inançlara sahip takipçileri de olmuştur. Geleneksel Ekolün önde gelen savunucuları F. Schoun, M. Lings, T. Burckhardt ve Hindu olan A.K.Coomarswamy’dır. Ekolün günümüzdeki en önemli sözcüsü Seyyid Hüseyin Nasr’dır.

2.ÇAĞDAŞ İSLAM DÜŞÜNCESİNE KATKILARI

14. yüzyıldan başlayıp Rönesans ve Reform hareketleriyle Orta Çağa savaş açan Batı aslında kendi geleneğine savaş açmış ve bunun neticesinde asli olan dininden,

¹³ (Tahrallı, 2018), s.49.

¹⁴Northbourne, L. (2003). *Modern Dünyada Din*. İstanbul: İnsan Yay. s.35.

maneviyatından uzaklaşarak insani olan her alanı profanlaştırmıştır. Geleneğin¹⁵ yerine yeni bir ilke koyamayan Batı, tamamıyla ilkesizlik¹⁶ olarak nitelendirilen **modernizm** ile büyük tahribata uğramıştır. Bu tahribat ilerleyen yüzyıllarda tüm dünyayı sararak tüm gelenek ve geleneklerin oluşturduğu medeniyetlerin ortak sorunu haline gelmiştir. İnsanoğlunu büyük bir çöküşe sürükleyecek bu tahribat Guénon'un fikriyatının çıkış noktasıdır. Guénon'un eserleri irdelendiğinde iki ana tema üzerinde durduğu anlaşılacaktır. Birincisi, modern dünya ve felsefesinin ayrıntılı irdelenip eleştirilmesi; ikincisi ise Batıda unutilan geleneksel doktrinlerin hatırlanıp nihayetinde kurtuluşa vesile olmasıdır¹⁷. Batıda unutilan *Sophia Perennis* yani Ezeli Hikmet Doğuda yaşamaktadır. O vakit Doğu medeniyetlerinin kavranması ve Doğu'nun yardımıyla Batı'nın asli kodları olan geleneğine geri dönmesi gerekir¹⁸. Guénon, Doğu'yu Batı'ya bu maksatla yakınlaştırmaya çalışarak özelde Batı'yı ve genelde ise tüm gelenekleri modernitenin vahşetinden korumayı kendine dert edinmiştir.¹⁹ Guénon, salt bir durum değerlendirmesi yapmamıştır. Aksine modern âlemin krizini irdemiş ardından Doğu gelenekleri üzerinde yıllar süren çalışmalar yapmış ve nihayetinde insanlık için çöküşü durduracak bir çıkış noktası saptamıştır. Guénon bu süreçte kendi eserlerinin sadece geleneksel verileri izah ettiğini ve kendisinin ise sadece bir sözcü olduğunu ifade etmiştir²⁰. Şimdi Guénon'un fikriyatını oluşturan temel konuları irdeleyelim.

2.2.Modern Batı ve Oluşturduğu Kriz

Modern kelimesi İngilizcede ilk kez 16.yüzyılda kullanılmaya başlanmıştır. İlk kullanımı "hali hazırda, şimdi var olan" anlamlarında olmuş olsa da sonrasında "*kadim*" karşıtı olarak kullanılmıştır. Guénon ise modernizmin doğuşunu 14.yüzyılda Orta Çağın çöküşü yani Batı uygarlığıyla özdeşleşen Hristiyanlığın çöküşünün başlangıcı olarak

¹⁵ *Gelenek* veya *an'ane* olarak kastettiğimiz insanoğluna peygamberler aracılığıyla ulaştırılan İlahi kaynaklı hakikatlerdir. Değişmeyen, beşer üstü olan ve her zaman ilk halini muhafaza eden zahir ve batın yönleriyle dindir.

¹⁶ Özyurt, C.(2013). Réne Guénon'da Modern Batı Medeniyetinin Eleştirisi. Ed. Şamil Öçal ve Ed. Cevat Özyurt (Der). *Modernizm ve Gelenekselcilik Arasında Din* (s.207). Ankara: Hece Yay.

¹⁷ Koltaş, N.(2015). Şeyh Abdulvahid Yahya(Réne Guénon). Ed. Prof. Dr. Bayram Ali Çetinkaya. *Doğudan Batıya Düşüncenin Serüveni* 9.cilt (s.835). İstanbul: İnsan Yay.

¹⁸ (Guénon, Doğu ve Batı, 1980). s. 116

¹⁹ (Guénon, Doğu ve Batı, 1980). s. 115

²⁰ (Guénon, Modern Dünyanın Bunalımı, 2017) s.24

belirlemiştir.²¹ Modernizm, doğuşuyla birlikte kendi varlığını tamamen geleneğe karşı konumlandırmıştır. Hint öğretisine göre insanlık “*Karanlık Çağ*” olan *Kali Yuga*’nın altı bin yılını geride bırakmıştır²². Evvelde herkesçe bilinen manevi ilimlerin karanlık çağ ile beraber üstü örtülmüştür. Niceliği kutsayarak **hakikati** unutturmaya çalışan ve paradigmalarıyla insanı gelenekten uzaklaştıran modernite bu girilen çöküşü hızlandırmıştır. İnsan geleneksel olarak Allah’a teslim olan bir kul modelinden, Modernistik olarak kendi kaderine hâkim olma iddiasında olan seküler bir varlık modeline dönüştürülmüştür²³.

Guénon’un dünyasında kelimelerin özel bir yeri vardır. Bazı kavramları dar anlamlarından uzaklaştırarak kendine has bir anlam vermiştir. Dolayısıyla Guénon modernizmin yükselmesi ile her şeyin aslından uzaklaşarak yozlaştırılması, dilin bozulması ve kelimelerin niteliksel anlamlarından uzaklaşması durumunu *crise* (bunalım) kelimesi ile ifade etmiştir²⁴. Bu durum farklı kelimelerle de ifade edilmiştir. Çöküş, sapma ve saptırma gibi. Gücün azalması *çöküş*, gücün boşa harcanması *sapma* ve gücün kötüye kullanılması da *saptırma* olarak izah²⁵ edilmiştir. Modern Batı, devamlılığını sağlamak ve modernizmi ilerletmek maksadıyla bir takım paradigmlar üretmiş ve geleneğe karşıt girişimlerle bu paradigmları ayakta tutmayı sağlamıştır.

Batı, gelenekten koparak felsefe ile gelenek karşıtı ideolojiler geliştirerek maneviyat ve metafizik yerine tamamıyla maddi olan materyalist bir medeniyet inşa etmiştir. *Hikmet aşkı* olarak ifade edilen felsefe, hikmete ulaşmak için hazırlık evresini ifade etmekte iken modern sapmayla beraber tamamıyla amaç haline getirilerek *hikmet* yerine kullanılmaya başlanmıştır. Böylece dindışı/ profan felsefe doğmuş ve Batıda geleneğin yerini almıştır²⁶. Din dışı felsefe tamamıyla zahiri olana yönelmiş batını olanı ilkin inkâr etmiş sonrasında ise ürettiği ideolojilerle tamamıyla karşı çıkmıştır. Akıl, modern felsefenin adeta yeni Tanrısı olmuştur. Din dışı felsefe, din dışı bilimi doğurmuştur. Gerçek entelektüalitenin inkârı ile sonuçlanan bu süreç bilgiyi en alt

²¹ (Guénon, Modern Dünyanın Bunalımı, 2017). s. 52

²² (Guénon, Modern Dünyanın Bunalımı, 2017). s. 41, (Guénon, Niceliğin Egemenliği ve Çağın Alametleri, 1990). s. 107.

²³ (Northbourne, 2003) s.40

²⁴ (Guénon, Niceliğin Egemenliği ve Çağın Alametleri, 1990) s. 245

²⁵ (Northbourne, 2003) s.69

²⁶ (Guénon, Modern Dünyanın Bunalımı, 2017) s. 49-50.

düzelere doğru sınırlandırmıştır²⁷. Geleneksel öğretilde bilmenin ölçütü olan akli sezgi (intuition intellectuelle) saf metafiziksel öğretilir²⁸. Modern bilim, aksine bir yol tutarak kendisini ve ölçütü olan bilimleri aşan inkâr ederek geleneksel bilgiye bilinemez yaftası vurmuştur. Aslında modernistlerin savunduğu gibi kutsal alanın dışında bir din dışı alan yoktur. Aksine ortada bir bilgisizlik vardır. Bu nedenle onların ürettiği bilgiyi Guénon “*cahiliye bilgisi*” olarak nitelendirmiştir²⁹. Kutsal bilgi ile iletişimini koparmış olan bu bilgi, Guénon’un ifadesi ile hiçbir şeyden gelmediği gibi hiçbir şeye de götürmeyen boş ve hayali bir bilgidir.

Modern olarak isimlendirilen ve insanlığın sürüklendiği bu yeni buhranı Guénon, **Hümanizm** kelimesinde özetler. Sadece insan tabiatının maddi ihtiyaçlarının tatmin edilmesine yönelik, insanı kendisine yegâne amaç kabul ederek insanı düşebileceği en alt seviyesine düşürerek insanı kendine tapan ve İlahi olan her şeyi inkâr eden bir varlık haline getirmiştir³⁰.

Bireyi kutsayan modernizm, bireycilik (individualisme) ile bireyüstü olabilecek ilkelerin inkârını esas alarak uygarlığını insan ile sınırlandırmıştır³¹. İşte Batıdan başlayan çöküşün esas nedeni bu bireyciliktir. Modern felsefe bireycilikten yola çıkarak akli/rasyonel uygulamalar ile bir takım varsayımlar ortaya koymuştur. Sonra bu varsayımlara hakikat olarak inanmış ve bunu kendine patentleyerek egodan bir uygarlık kurmuştur. Oysaki Guénon’a göre *hakikat* olarak ifade edilecek bir düşünce insan aklının ürünü olamaz ve insandan bağımsız olarak varlık kazanmıştır. Biz ise sadece onu tanır ve biliriz³². Entelektüel sezgi(intelligence) yerine muhakemeyi (reason) kuran Descartes *rasyonalizm* ile bilmeyi sadece fiziksel alan ile sınırlandırmıştır. Bu akıl/raison modern medeniyete sadece endüstriyel katkılar sunmuş ve insanı sürekli *ilerlemesi* gereken bir makineye dönüştürmüştür. Bergson’un ifadesiyle “aletler yapan bir alet” derecesine düşmüştür insan. Ardından Kant’ın *kritisizmi* ve A. Comte’un *pozitivizmi* ile Bergson’un *sezgiciliği* ile şekillenen modern Batı, bu *din dışı felsefe* ile kendi zihin dünyası olan ve çöküşü hızlandıran modern felsefenin temelini atmıştır. Bu

²⁷ (Guénon, Modern Dünyanın Bunalımı, 2017) s.53

²⁸ (Guénon, Modern Dünyanın Bunalımı, 2017) s.92.

²⁹ (Guénon, Modern Dünyanın Bunalımı, 2017) s. 106-107

³⁰ (Guénon, Modern Dünyanın Bunalımı, 2017) s. 55

³¹ (Guénon, Modern Dünyanın Bunalımı, 2017) s. 113

³² (Guénon, Modern Dünyanın Bunalımı, 2017) s.113

felsefede; *Intelligence* olan entelektüel aklın ürettiği metafiziksel bilginin inkarı sonucunda “fayda”, *hakikatın* yerine geçmiş ve böylece modern sapma *pragmatizm* ile son aşamasına varmıştır.

Rönesans ve Reform hareketleri ile Batı dünyası gelenekten tamamen kopmuştur. Geleneksel öğretinin temel ilkeleri olan entelektüel sezgi ve metafiziksel öğretinin³³ inkâr edilmesiyle oluşturulan modern düşünce dini alanı da zorlamış ve dini alanda baş gösteren karşı çıkma Protestanlık adını almıştır.³⁴ Protestanlık bütün öğretisel temellerinden uzaklaşarak ahlakçılık ile dini sınırlandırmıştır. Guénon’a göre bu ahlak aslında yozlaştırıcı laik ahlakıdır. Görüldüğü gibi *modern insan hakikat seviyesine yükselme yerine hakikati kendi seviyesine indirme teşebbüsünde bulunmuştur*³⁵.

2.3.Doğu ve Doğu’dan Yükselen Kurtuluş Nuru

Hakikati bulma arzusundan yola çıkan Batı, insanın ne duygusal ne de sanatsal yaşamının çiçek açış yeri olmayan din dışı felsefeye³⁶ savrulmuştur. Bu haliyle özelde Batı, dinin aracı olan *gelenegin* saf dışı bırakılmasıyla insanı Allah’tan uzaklaştıran dev bir tuzağın kurulduğu bir sahneye³⁷ dönüştürülmüştür. Dünyada geleneksel düşünceye bağlı Doğu uygarlıkları ile gelenek karşıtı olan modern Batı uygarlığı vardır³⁸. Doğu uygarlıkları Uzak Doğu(Çin), Orta Doğu(Hint) ve Yakın Doğu(İslam) ile temsil edilirler³⁹. Batıda gelenegin son izleri Orta Çağda gözlemlenmiştir. Artık Batı’da gelenegin izleri kalmamıştır. Aksine Doğu’da ise gelenek devamlılığını korumaktadır. Batı içine düştüğü insanlığı da kendiyile beraber sürükleyeceği bu felaket karşısında tekrardan gelenekle buluşturulmaya muhtaçtır⁴⁰. Guénon, Doğu metafiziğiyle/

³³ (Guénon, Modern Dünyanın Bunalımı, 2017) s. 117

³⁴ (Guénon, Modern Dünyanın Bunalımı, 2017) s. 118

³⁵ (Guénon, Modern Dünyanın Bunalımı, 2017) s.125

³⁶ (Andruzac, 2005) s.11

³⁷ (Northbourne, 2003) s.21

³⁸ (Guénon, Modern Dünyanın Bunalımı, 2017) s. 62

³⁹ (Guénon, Doğu Düşüncesi, 2004) s.66

⁴⁰ (Coomaraswamy, Guénon, & Dasgupta, 2012) s.69

geleneğiyle yakınlaşmasıyla Batının ve modernizm etkisiyle dünyanın girdiği krizden çıkabileceğini ifade etmiştir⁴¹.

Batıda hakikat mevcudiyetini yitirmiştir⁴². Guénon, bu değişmeyen ve ebedi olan metafizik hakikatı Doğu öğretilerinden; Taoizm, Hinduizm ve İslam da irdelemiştir. Guénon, fikirlerinin savunusunu Hint kavramlarını kullanarak ve daha çok Hinduizm metafiziğine atıflarda bulunarak yapmıştır. Geleneksel öğreti özde aynı hakikat ve birliğe sahi olup biçimde farklılık ifade eder. Biçimsel formlardan bazıları tarih içerisinde değişime uğramış bazıları ise Batı geleneği gibi unutulmuştur. Guénon, İslam medeniyetinin Batıya yakın olduğu, Batının olması gereken geleneksel medeniyetinin biçimine en çok benzeyen medeniyet olduğu için bir takım sakıncaları olduğuna birde Batı entelektüellerin İslam'a diğer Doğu geleneklerinden daha kindar oldukları için tedbiren daha az bilinen Hindu doktrinin ifade biçimlerini kullandığını ifade etmektedir⁴³. Modern Batı, Hristiyan karşıtıdır⁴⁴. M. Lings'e göre, Batı Hristiyanlığı reddettiği için birçok yönüyle Hristiyanlığa benzeyen İslam tasavvufu ile hakikat Batıya anlatılmış olsaydı kabul etmezlerdi⁴⁵. Hinduizm, görünüm itibarı ile Hristiyanlık ve İslam'dan farklı olduğu için Guénon hakikatı Batı âlemine Hinduizm'e dayanarak anlatmıştır⁴⁶.

Guénon, herkesin Doğu geleneğini irdeleyip çıkış yolu bulacak ehliyete sahip olmadığını ifade eder. Eğer Batı gerçekten bu buhrandan çıkmak istiyorsa (ki çıkmalıdır da) tüm Doğuyu istila edip yeni dinleri olan gelenek karşıtı (*antitraditionnel*) ve maddeci düşüncelerini kabul ettirmeye çalışacaklardır⁴⁷. Ancak bu vazifeyi teşekkül edecek entelektüel(arif, marifet ehli) seçkinler tarafından yapılabileceğini ifade eder⁴⁸. Bu *élite* (havâs, seçkin arifler) tabaka Doğuda halen yaşayan geleneğin *ilkelerini* anlayacak ve avamda bu havasa bağlanarak kurtuluşa erecektir.

⁴¹ (Guénon, Doğu ve Batı, 1980) s.140-141

⁴² (Guénon, Doğu ve Batı, 1980) s.169

⁴³ (Guénon, Doğu ve Batı, 1980) s. 201-202

⁴⁴ (Guénon, Modern Dünyanın Bunalımı, 2017) s.168

⁴⁵ (Guénon, Doğu Düşüncesi, 2004) s. 9

⁴⁶ (Guénon, Doğu Düşüncesi, 2004) s. 9

⁴⁷ (Guénon, Modern Dünyanın Bunalımı, 2017) s. 176

⁴⁸ (Guénon, Doğu ve Batı, 1980) s. 189

Guénon **din(religion)** kelimesinin bir anlamı olan “bağlayan” manasından yola çıkarak insanları yüksek bir ilkeye ve birbirlerine bağlayan şekilde kullanmıştır⁴⁹. Ona göre **din**, üç temel unsurdan oluşur; *akide, ahlak ve ibadet*. Bu üç unsurdan birinin eksikliği durumunda dinden söz edilemez. *Akide*, dinin entelektüel yönünü; *ahlak*, dinin sosyal yönünü; *ibadet* ise dinin ayinsel yönünü teşkil eder⁵⁰. Batının aksine Doğuda **din**, insanın zahir ve batınına ait her meselenin menbaıdır. Guénon’un tüm canlılığıyla insanlığı aydınlatan İslam dininin batını boyutunu ifade eden İslam tasavvufu üzerinden Batı’nın krizine çözüm olarak sunduğu fikirleri kısaca şu şekilde izah edilebilir.

Réne Guénon’a göre geleneksel öğretiler arasında, İslam öğretisi şeriat ve hakikat kavramlarıyla zahir(egzoterik) ve batın(ezoterik) arasındaki farkı birbirlerini tamamlayacak şekilde ve açık bir biçimde ortaya koymuştur⁵¹. Şeriat ve hakikat kabuk ve öz; daire ve merkeze benzetilmektedir. Bu anlatıma göre İslam, kabuğu şeriat, içi tarikat ve görünmeyen ancak her yerde var olan yağı da hakikat olan bir cevize de benzetilmiştir. Guénon’a göre tarikatsız şeriat ruhsuzlaşacağı gibi şeriat olmadan tarikatta varlığını sürdüremez. *Tarikat*, insanı şeriattan hakikate götüren *yol* demektir. Daire örneğine dönersek, *tarikat* çemberden merkeze giden yarıçap, çember *şeriat*, merkez ise *hakikati* ifade eder. Çemberden merkeze ulaştırabilecek sayısız yol(turuk)dan bahsedilebilir. Bundan dolayı şöyle denmiştir; *Allah’a giden yollar insanların ruhları kadar çoktur*⁵². Guénon, tasavvufu Batı dilinde inisiyasyon (initiation) olarak çevirmektedir. Tasavvuf kesinlikle İslam öğretisine dışarıdan veya Yunan felsefesinden gelmemiştir⁵³. Aksine İslam’ın özünde vardır. Aynı zamanda tasavvuf, mistisizm de değildir. Batı diline İngiliz oryantalist Reynold A. Nicholson tarafından mistisizm olarak tercümesinden sonra batıda İslam öğretisi mistik bir öğreti olarak ele alınmıştır⁵⁴. Mistisizm tamamen Hristiyanlığa özgüdür ve sadece dinin zahiriliğini ifade eder⁵⁵. Mistik, tek başına yaşayan biri olduğu için onun manevi bir müridi veya silsilesi olamaz. Gelenek açıkça ifade etmektedir ki; hem zahiri yollar hem de batını yollar Hz.Peygamber’in eğitim ve öğretiminden çıkmaktadır. Her sahîh

⁴⁹ (Guénon, Doğu Düşüncesi, 2004) s. 81

⁵⁰ (Guénon, Doğu Düşüncesi, 2004) s. 79-88

⁵¹ (Guénon, İslam Maneviyatı ve Taoculuğa Toplu Bakış, 2016) s.35

⁵² (Guénon, İslam Maneviyatı ve Taoculuğa Toplu Bakış, 2016) s.36

⁵³ (Coomaraswamy, Guénon, & Dasgupta, 2012) s.52

⁵⁴ (Tahrallı, 2018) s.109

⁵⁵ (Guénon, İslam Maneviyatı ve Taoculuğa Toplu Bakış, 2016) s.40

tarikatin bir *silsilesi* vardır. Bu silsile olan tasavvufi zincir Peygamber Efendimize ulaşır⁵⁶. Ve tasavvufi düsturların kökeni Kur'andır.

Modern kirlilikten Batı'nın kurtulmasının yolu Guénon'a göre hakikatten doğan tasavvuf yoluyla böylesi bir silsileye bağlanma/intisap ve neticesinde meydana gelecek olan *manevi etki* yani *berekettir*⁵⁷. Bu insiyatik (seyrüsülük) çalışma Guénon'a göre olmazsa olmaz şarttır.

3.ESERLERİ

Yaşadığımız asrın tanığı olarak Réne Guénon ardında toplamda 26 eser bırakmıştır. Bu eserlerinden Türkçeye çevrilenleri aşağıya aldık.⁵⁸

1. Modern Dünyanın Bunalımı.
2. Doğu ve Batı.
3. İslam Maneviyatı ve Taoculuğa Toplu Bakış.
4. Niceliğin Egemenliği ve Çağın Alametleri.
5. Maddi İktidar ve Ruhani Otorite.
6. Doğu Düşüncesi.
7. Manevi İlimlere Giriş.
8. Geleneksel Formlar ve Kozmik Devirler.
9. Kadim Bilimler ve Bazı Modern Yanılgılar.
10. Savaş Metafiziği ve Sembolik Silahlar.
11. Yatay ve Dikey Boyutların Sembolizmi.
12. Vedanta'ya Göre İnsan ve Halleri Hint Felsefesinde Kamil İnsan.
13. Dante ve Ortaçağ'da Dini Sembolizm.
14. İnisiyasyona Toplu Bakışlar 1-2.
15. Ruhçu Yanılgı.
16. Alemin Hükümdarı Dinlerde Merkez Sembolizmi.
17. Hristiyan Mistik Düşüncesi.

⁵⁶ (Guénon, İslam Maneviyatı ve Taoculuğa Toplu Bakış, 2016) s. 39-40

⁵⁷ (Guénon, İslam Maneviyatı ve Taoculuğa Toplu Bakış, 2016) s. 44

⁵⁸ (Koltaş, 2013), s.45-46. (Guénon, İslam Maneviyatı ve Taoculuğa Toplu Bakış, 2016), s.33-34.

18. Büyük Üçlü.

19. Doğu Metafiziği.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Fransa'dan yola çıkarak hakikatin izini sürmeye çalışan Guénon, insanlığa vahyedilen veya açıklanan ilahi kaynaklı prensipler olarak tanımladığı *gelenek* ile Batının içine düştüğü ve tüm dünyayı tehdit eden modern krizden çıkış yolunu göstermiştir. Guénon'un fikirlerini merkeze alarak takipçilerinin daha fazla detaylandırdıkları geleneksel ekol savunucuları, sadece modern Batı medeniyetini eleştirmekle kalmazlar, bilakis vahiy temelli bütün dinleri ve gelenekleri yeni bir görüş ile güncellemeye de çalışmışlardır. Ezeli hikmet olarak tercüme edilen *sophia perennis* ile biçimlerin ötesinde dinlerin aşkın birliğini savunmuşlardır. Martin Lings'e göre Guénon, sapıklık ve sahte dinlerin arttığı bir dünyada, yirminci asır insanına sahih(ortodoksi) din ihtiyacını hatırlatmakta; bu ortodoksi din İlahi kaynaklı olan vahyi ancak nesilden nesile aktarılan bir gelenek yoluyla yapılabilmektedir.

İslam alemi Batı hakkında ne yazık ki, derin bilgi sahibi değildir⁵⁹. Batı İslam hakkında kendi bakış açılarına göre çalışma yapacak çok sayıda oryantalist yetiştirmesine rağmen, İslam dünyası Batı medeniyetini etraflıca irdeleyecek ve İslam fikriyatına göre değerlendirecek çok az sayıda oksidentalit yetiştirebilmiştir⁶⁰. Guénon içinde yetiştiği Batıyı yakından tanıdığı için fikirleri aynı zamanda Batı düşüncesini yakından tanımamıza yardımcı olmaktadır. Hatta İslam düşüncesi ile Batı düşüncesinin yakınlaşmasında Guénon'un fikirleri anahtar rol oynamaktadır. Guénon'un fikirleri Müslüman mütefekkirlerin Batı ile entelektüel ilişkisinde rehberlik edebilecek olgunluktur.

Guénon ve geleneksel ekol, kökü vahye dayanan bütün gelenekleri sahih kabul edip kurtuluşa götürebileceğine inanırken geleneğin son halkası olan İslam ise bütününe sahih kabul etmez. Müslümanlara göre İslam yegâne geçerli din ve gelenektir.

⁵⁹ (Nasr, 2017) s. 154

⁶⁰ (Nasr, 2017) s. 11

Öncesinde farklı toplumlara gönderilen dinler özde aynı lakin sonrasında ise tahrif edilmiştir. Bu mesele ciddi bir soru olarak varlığını korumaktadır.

Bütün bunlara rağmen modernitenin her geçen yıl daha da acımasız bir şekilde insanlığı karanlığa bürümesi tüm geleneklerde olduğu gibi Müslümanların da temel sorunu haline gelmektedir. Guénon'un vahyi ve tevhidi esas alarak yoğun bir şekilde maneviyata vurgu yapması ve bu krize karşı intisap yoluyla İlahi ilim ile devamlı bağlantılı halde olmayı çözüm olarak sunması biz Müslümanlara modern dünya ile ilişkilerimizde yeni bir pencere ve imkân kazandırmıştır.

KAYNAKÇA

Andruzac, C. (2005). *Metafizik Temaşa Ve Mistik Deneyim -Réne Guénon-*. İstanbul: İnsan Yayınları.

Coomaraswamy, A. K., Guénon, R., & Dasgupta, S. (2012). *Doğu Bilgeligi*. (A. Aydoğan, Çev.) İstanbul: Say Yayınları.

Guénon, R. (1980). *Doğu ve Batı*. (F. Arslan, Çev.) İstanbul: Yeryüzü Yayınları.

Guénon, R. (1990). *Niceliğin Egemenliği ve Çağın Alametleri*. (M. Kanık, Çev.) İstanbul: İz Yayıncılık.

Guénon, R. (2004). *Doğu Düşüncesi*. (L. Topaçoğlu, Çev.) İstanbul: İz Yayıncılık.

Guénon, R. (2016). *İslam Maneviyatı ve Taoculuğa Toplu Bakış*. (M. Kanık, Çev.) İstanbul: İnsan Yayınları.

Guénon, R. (2017). *Modern Dünyanın Bunalımı*. (M. Kanık, Çev.) İstanbul: İnsan Yayınları.

Koltaş, N. (2013). *Gelenekselci Ekol Ve İslam*. İstanbul: İnsan Yayınları.

Nasr, S. H. (2017). *Genç Müslümana Modern Dünya Rehberi*. (O. S. Gündoğdu, Çev.) İstanbul: İnsan Yayınları.

Northbourne, L. (2003). *Modern Dünyada Din*. İstanbul: İnsan Yayınları.

Öçal, Ş., & Özyurt, C. (2013). *Modernizm ve Gelenekselcilik Arasında İslam*. Ankara: Hece Yayınları.

Tahralı, M. (2018). *Çağ ve Hakikat René Guénon'dan Seçme Makaleler ve Yorumlar*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.

